

Parlament Studentów
Rzeczypospolitej Polskiej

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Projekt Studenckie Prawa - Jasna Sprawa finansowany jest ze środków
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Kultura studencka i sport akademicki jako nieodłączne elementy funkcjonowania uczelni

Michał Chorodeński
Jan Engel

Parlament Studentów
Rzeczypospolitej Polskiej

O autorach

Michał Chorodeński

Pełnomocnik ds. Wsparcia Studentów Parlamentu Studentów RP w kadencji 2025-2026. Od 2022 roku Przewodniczący Samorządu Studenckiego Akademii Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu, również student Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Od 2024 roku Ekspert ds. Studenckich Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Zaangażowany na wielu płaszczyznach w rozwój szkolnictwa wyższego ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia studentów i sportu akademickiego.

Jan Engel

Przewodniczący Forum Uczelni Artystycznych w kadencji 2025-2026, który od 2022 roku aktywnie działa w samorządności studenckiej środowiska uczelni artystycznych. W latach 2023-2025 pełnił funkcję przewodniczącego Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Obecnie jest przedstawicielem Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. W swoich działaniach kieruje się dobrem studentów oraz dbałością o dostrzeganie i rozwiązywanie aktualnych problemów, oraz potrzeb osób studiujących na uczelniach artystycznych w Polsce.

Rozdział I - Charakterystyka kultury studenckiej i sportu akademickiego

Współczesna uczelnia pełni znacznie szeroką rolę i nie jest tylko miejscem zdobywania wiedzy teoretycznej i praktycznej wynikającej z programu studiów. Akademia jest przestrzenią wspierającą rozwój pasji, talentów oraz indywidualnych predyspozycji studentów. Szczególną grupę w środowisku akademickim stanowią studenci-artyści oraz studenci-sportowcy, którzy łączą naukę z wymagającą działalnością twórczą lub sportową. Autorzy publikacji postarają się przybliżyć tematykę kultury studenckiej i sportu akademickiego w zakresie ich historii i genezy w szkolnictwie wyższym, możliwego wsparcia udzielanego studentom, infrastruktury i realizowanych projektów.

Charakteryzacja kultury studenckiej z domieszką historii

Kultura studencka stanowi integralną całość działań artystycznych, animacyjnych oraz wydarzeń specyficznych dla środowiska akademickiego. Jest to szeroki zbiór formalnych i nieformalnych praktyk, które wykształciły się równolegle z rozwojem szkolnictwa wyższego, definiując unikalny charakter życia uniwersyteckiego. Historycznie zjawisko to pełniło funkcję niezwykle istotną, szczególnie w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, kiedy to kultura studencka była bacznie obserwowana, lecz jednocześnie traktowana przez ówczesne władze w sposób wyjątkowy. Stanowiła ona swoistą „wyspę wolności” oraz mechanizm pozwalający na rozładowanie nastrojów społecznych. Cenzura w klubach studenckich była znacznie łżejsza niż w obiegu oficjalnym, co pozwalało na odważniejsze poruszanie tematów tabu oraz eksperymentowanie z formą i treścią. W tamtym okresie działalność w strukturach takich jak Zrzeszenie Studentów Polskich, mimo finansowania przez państwo, miała charakter buntowniczy i awangardowy. Była to także kuźnia kadr, gdyż droga do kariery reżysera, aktora czy dziennikarza wiodła niemal obowiązkowo przez aktywność w teatrach studenckich lub klubach dyskusyjnych.

Współczesny obraz kultury studenckiej różni się fundamentalnie od tego historycznego modelu opisywanego w literaturze przedmiotu. Jeśli dawniej stanowiła ona alternatywę dla szarej rzeczywistości i formę politycznego manifestu, to dzisiaj stała się immanentną częścią popkultury, rynku pracy oraz systemu edukacji. Kluczową zmianą, jaka zaszła na przestrzeni lat, jest przesunięcie akcentów z poczucia misji na profesjonalizację działań. Dawniej studenci tworzyli teatr czy pisali artykuły, aby wyrazić swój bunt i prawdę o świecie. Obecnie motywacja ta ustąpiła miejsca pragmatyzmowi, w którym działalność dodatkowa traktowana jest jako szansa na zdobycie kompetencji miękkich, naukę zarządzania projektami oraz wzbogacenie CV przed wejściem na rynek pracy.

Transformacja ta jest najlepiej widoczna na przykładzie Juwenaliów oraz funkcjonowania klubów studenckich. Święto studentów, które niegdyś miało charakter spontanicznych parad i oddolnych inicjatyw organizowanych w kontrze do powagi miasta, uległo głębokiej komercjalizacji.

Dzisiejsze Juwenalia to w dużej mierze profesjonalne, biletowane festiwale muzyczne, realizowane przy wsparciu wielkich koncernów i sponsorów. Samorządy studenckie w tym procesie wchodzą w rolę agencji eventowych, które zamiast promować niszową twórczość żaków, kontraktują popularne gwiazdy sceny muzycznej. Podobny los spotkał legendarne kluby studenckie. Zatarła się granica między miejscem dedykowanym społeczności akademickiej a komercyjnym klubem nastawionym na zysk. Współczesny student, wybierając miejsce na piątkowy wieczór, rzadko kieruje się etosem studenckim, a częściej ofertą muzyczną dostępną dla ogółu mieszkańców miasta.

Ewolucję przeszły również media akademickie oraz ruch naukowy. Rozgłośnie radiowe i telewizje uniwersyteckie przestały pełnić funkcję „tuby opozycji” walczącej z cenzurą. Stały się natomiast profesjonalnie wyposażonymi redakcjami, które służą jako poligon zawodowy uczący warsztatu dziennikarskiego. Z kolei ciężar innowacyjności i twórczości przesunął się w stronę kół naukowych, które przejęły rolę elity studenckiej. To w ramach tych struktur studenci budują bolidy wyścigowe, konstruują łaziki marsjańskie czy organizują specjalistyczne konferencje. Jest to jednak działalność nastawiona na sukces rynkowy i technologiczny, a nie na kontestację systemu społeczno-politycznego.

Socjologowie wskazują, że kultura studencka w swoim dawnym, formacyjnym rozumieniu zanikła, co wynika z dwóch głównych czynników. Pierwszym z nich jest umasowienie studiów, które sprawiło, że bycie studentem przestało być wyróżnikiem elitarnej grupy społecznej. Drugim czynnikiem jest brak wspólnego wroga, który w przeszłości jednoczył środowisko. Dziś student korzysta z tych samych dóbr kultury globalnej, co reszta społeczeństwa, nie czując potrzeby tworzenia własnego, hermetycznego obiegu. W rezultacie współczesna kultura studencka ewoluowała w stronę aktywności hobbystyczno-zawodowej, która jest mniej romantyczna, lecz znacznie bardziej nastawiona na konkretne cele edukacyjne i karierę. Co nie umniejsza jej w żadnym stopniu, dzięki aktualnej wolności i możliwości można bardziej skupić się na własnym wewnętrznym rozwoju w kulturze studenckiej.

Sport Akademicki w ujęciu historycznym

O początkach sformalizowanego funkcjonowania sportu akademickiego na polskich uczelniach możemy mówić od 15 maja 1909 roku, kiedy to w Krakowie powstał Akademicki Związek Sportowy. W kolejnych latach rozwijały się oddziały AZS w Warszawie, Poznaniu, Wilnie, Lwowie, Gdańsku czy Lublinie. Przedstawiciele AZS-u w 1919 roku uczestniczyli w powołaniu Polskiego Komitetu Olimpijskiego, tym samym wnosząc swój wkład w funkcjonowanie sportu w całym kraju na przyszłe lata. Aktualnie AZS liczy 168 klubów, które zrzeszają dokładnie 77 091 członków. Należy jednak pamiętać, że sport akademicki to nie tylko AZS, ale również liczne inicjatywy sportowe i rekreacyjne organizowane przez uczelnie. Samorządy i organizacje studenckie, sekcje sportowe czy niektóre koła naukowe organizują regularnie wydarzenia rekreacyjne lub sportowe skierowane do społeczności akademickiej, które potrafią zaangażować wielu uczestników.

Można zauważyć znaczący rozwój funkcjonowania sportu akademickiego na przestrzeni lat. Zaczynając od ogólnomiejskich oddziałów AZS na początku XX wieku, aktualnie uczelnie posiadają swoje odrębne kluby, zrzeszone w organizacjach środowiskowych. Zwiększyło to autonomię poszczególnych uczelni w zakresie współpracy z uczelnianymi klubami, dzięki czemu mogą one wspólnie wypracować korzystne rozwiązania, zwracając uwagę np. na specyfikę kształcenia w poszczególnych jednostkach. Nastąpił także znaczący rozwój infrastruktury sportowej nie tylko spod znaku AZS, ale również uczelnianej, wykorzystywanej w ramach wspierania sportu akademickiego. Zaczynając od kortów tenisowych w Krakowie w 1910 roku, w dniu dzisiejszym kończąc na wielkich halach wielofunkcyjnych, krytych pływalniach czy centrach fitness, pozostających w dyspozycji AZS-ów i Uczelni. Akademickie Mistrzostwa Polski to kolejny aspekt, który diametralnie zmienił się na przestrzeni ostatniego wieku. Pierwszym inicjatorem sportowej rywalizacji między klubami AZS był Józef Piłsudski (którego imię nosi dzisiaj Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie), pod którego patronatem w 1921 roku odbyła się Olimpiada Akademicka, a wystartowali w niej przedstawiciele AZS z Poznania, Warszawy i Wilna. Następnie 2 lata później w Krakowie odbyły się pierwsze Mistrzostwa Polski AZS, gdzie swoje reprezentacje mieli już przedstawiciele sześciu polskich miast. Aktualnie Akademickie Mistrzostwa Polski (AMP) odbywają się w 31 dyscyplinach sportowych, a w samych rozgrywkach futsalu mężczyzn w latach 2022-2025 wzięło udział 110 uczelnianych klubów AZS.

Nie zmienił się za to wpływ sportowców-studentów czy tych zrzeszonych w klubach AZS na sport ogólnopolski. Od początku funkcjonowania przedstawiciele AZS reprezentowali nasz kraj podczas Igrzysk Olimpijskich, Mistrzostw Świata, Europy czy Polski w różnych dyscyplinach, niejednokrotnie odnosząc znaczące sukcesy. Wymienić na pewno należy Leona Jucewicza, Halinę Konopacką czy Waldemara Baszanowskiego, którzy stworzyli podwaliny pod późniejsze międzynarodowe sukcesy przedstawicieli AZS-u w osobach Otylii Jędrzejczak, Tomasza Majewskiego, Justyny Kowalczyk, Natalii Bukowieckiej (Kaczmarek) czy Anity Włodarczyk.

Rozdział II - Wsparcie studentów artystów i sportowców

Działania wspólne

Studenci artyści i studenci sportowcy mogą być wspierani przez Uczelnię na wiele sposobów. Z racji na dużą autonomię w codziennym funkcjonowaniu jednostek szkolnictwa wyższego, w tym w zakresie kształtowania przepisów prawa wewnętrznego, udzielane studentom wsparcie może mieć charakter kompleksowy, indywidualny i odpowiadający na potrzeby wynikające z różnic w kształceniu między poszczególnymi typami uczelni. Wsparcie udzielane jest również przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Stypendium rektora - zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm), stypendium rektora może otrzymać student, który uzyskał wyróżniające wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe **lub artystyczne, lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym**. Z kolei uczelnie w swojej autonomii same określają treść regulaminu świadczeń i wynikające z niego szczegółowe kryteria otrzymywania świadczeń, w tym stypendium rektora. W procesie ustalania wspomnianego regulaminu udział biorą studenci, gdyż treść regulaminu wypracowywana jest w ramach porozumienia między rektorem a samorządem studenckim, tym samym zapewniając studentom właściwy wpływ na jego treść.

Stypendium rektora - zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm), stypendium rektora może otrzymać student, który uzyskał wyróżniające wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe lub artystyczne, lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym. Z kolei uczelnie w swojej autonomii same określają treść regulaminu świadczeń i wynikające z niego szczegółowe kryteria otrzymywania świadczeń, w tym stypendium rektora. W procesie ustalania wspomnianego regulaminu udział biorą studenci, gdyż treść regulaminu wypracowywana jest w ramach porozumienia między rektorem a samorządem studenckim, tym samym zapewniając studentom właściwy wpływ na jego treść.

Indywidualna organizacja studiów - zgodnie z przepisami, student ma prawo do odbywania studiów według ich indywidualnej organizacji. Sposób tej organizacji określany jest w uczelnianym regulaminie studiów, gdzie ponownie wymaga on porozumienia z samorządem studenckim. Dobrą praktyką stosowaną na uczelniach jest wprowadzenie do regulaminu zapisów uwzględniających również studentów artystów i sportowców w sposobie realizacji przez nich studiów w trybie indywidualnym. Szczególnie w przypadku sportowców, z uwagi na często zgrupowania wyjazdowe czy treningi, możliwość indywidualizacji i uelastycznienia studiów pozwala im pogodzić wszystkie obowiązki.

Studenci artyści

Studenci uczelni artystycznych w Polsce, takich jak Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku czy Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, funkcjonują w specyficznym systemie pomocy materialnej. Wynika to z faktu, że w przeciwieństwie do większości studentów podlegających pod Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, uczelnie te są nadzorowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ta podległość resortowa otwiera drogę do dedykowanych stypendiów, które premiuja przede wszystkim unikalne osiągnięcia twórcze, a nie tylko wyniki w nauce teoretycznej. Podstawą systemu, mającą na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, jest wsparcie finansowe o charakterze socjalnym. Jest to baza dostępna na każdej uczelni publicznej, regulowana ustawowo, gdzie kluczowym wskaźnikiem jest dochód na osobę w rodzinie. Wysokość progu dochodowego ustalana jest corocznie przez rektora w porozumieniu z samorządem studenckim. Co istotne, studenci znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej mogą ubiegać się o zwiększenie kwoty stypendium socjalnego z tytułu zamieszkania w domu studenckim lub innym obiekcie, jeśli codzienny dojazd na uczelnię byłby niemożliwy bądź znacznie utrudniony.

Niezależnie od dochodów przyznawane jest stypendium dla osób z niepełnosprawnościami. Świadczenie to przysługuje każdemu studentowi, który przedstawi odpowiednie orzeczenie o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy. System ten uzupełnia instytucja zapomogi, czyli jednorazowego wsparcia finansowego przyznawanego w razie nagłego, losowego pogorszenia sytuacji życiowej. W kontekście uczelni artystycznych definicja tego zdarzenia jest szersza niż na uniwersytetach ogólnych. Na uczelniach takich jak UMFC czy ASP zapomoga może zostać przyznana na przykład w przypadku kradzieży drogiego instrumentu lub specjalistycznego sprzętu niezbędnego do pracy twórczej, o ile ta strata drastycznie pogarsza byt studenta i uniemożliwia mu dalszą edukację.

Największe różnice między uczelniami artystycznymi a ogólnymi widoczne są w systemie stypendiów Rektora przyznawanych za wyniki i osiągnięcia. Choć średnia ocen jest brana pod uwagę, to osiągnięcia artystyczne są często punktowane znacznie wyżej i decydują o przyznaniu świadczenia najlepszym studentom na roku. Kryteria te są ściśle dopasowane do profilu uczelni. W przypadku Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku punktowane są przede wszystkim wystawy indywidualne i zbiorowe, nagrody w konkursach krajowych i międzynarodowych oraz publikacje prac w katalogach. Z kolei na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina kluczowy jest udział w prestiżowych koncertach, zdobywanie laurów w konkursach muzycznych zarówno solowych, jak i w zespołach kameralnych, a także profesjonalne nagrania płytowe.

Najbardziej prestiżową formą gratyfikacji jest Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jest ono przyznawane przez Ministra na wniosek Rektora studentom wykazującym się wybitnymi osiągnięciami i finansowane bezpośrednio z budżetu państwa, a nie z funduszu uczelni. Aby je otrzymać, student musi wykazać się znaczącym dorobkiem, takim jak nagrody w konkursach o wysokiej renomie międzynarodowej czy złożona działalność artystyczna, obejmuje na przykład cykl wystaw w renomowanych galeriach lub występy w filharmoniach.

Wsparcie na uczelniach artystycznych wykracza jednak poza bezpośrednie wsparcie finansowe i obejmuje także dostęp do infrastruktury oraz promocję. Uczelnie takie jak ASP w Gdańsku oferują dostęp do specjalistycznych pracowni ceramiki, rzeźby czy litografii oraz dofinansowują plenery malarskie i rzeźbiarskie. UMFC z kolei umożliwia wypożyczenie instrumentów wysokiej klasy z instrumentarium uczelnianego oraz zapewnia dostęp do sal ćwiczeniowych otwartych do późnych godzin. Istotna jest także pomoc w promocji, realizowana poprzez organizację wystaw końcoworocznych w miejskich galeriach, jak Zbrojownia Sztuki, czy koncertów dyplomowych i współpracę z biurami karier.

Specyfika studiów artystycznych wpływa nawet na charakter domów studenckich. Akademiki przy uczelniach plastycznych często wyposażone są w pracownie umożliwiające tak zwaną pracę brudną, na przykład malowanie. Z kolei muzyczny akademik "Dziekanka" w Warszawie to miejsce unikalne, oferujące wygłuszone sale do ćwiczeń muzycznych, co jest kluczowe dla studentów potrzebujących wielu godzin codziennej praktyki na instrumencie bez zakłócania spokoju innym mieszkańcom.

Oprócz wsparcia uczelnianego studenci artyści mogą korzystać z zewnętrznych grantów i programów. Przykładem jest program "Młoda Polska" Narodowego Centrum Kultury, który oferuje wysokie kwoty na realizację projektów lub zakup instrumentów. Równie istotne są stypendia samorządowe przyznawane przez miasta takie jak Gdańsk czy Warszawa dla utalentowanych artystów studiujących na ich terenie. Dopelnieniem systemu jest program Erasmus+, który na uczelniach artystycznych kładzie ogromny nacisk na wymianę międzynarodową, pozwalając studentom na naukę w prestiżowych konserwatoriach europejskich przy wsparciu stypendialnym wypłacanym w euro. Oficjalny system wsparcia nadzorowany przez MKiDN zapewnia studentom artystom nie tylko środki na podstawowe utrzymanie, ale przede wszystkim inwestuje w ich rozwój zawodowy. Cała struktura pomocy, od zapomóg za utracone instrumenty po stypendia za wystawy, jest skonstruowana tak, aby premiować aktywność twórczą wykraczającą poza mury uczelni.

Studenci sportowcy

Studenci-sportowcy, ze względu na specyfikę i wyzwania wiążące się z profesjonalnym trenowaniem, potrzebują w pewnych aspektach nieco odmiennego wsparcia niż studenci zaangażowani artystycznie. Postaramy się wskazać na te działania, które realnie wspierają studiujących sportowców.

Szczególnym programem wspierającym studentów-sportowców jest Narodowa Reprezentacja Akademicka. W tym roku już po raz szósty Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zaprosiło uczelnie do zgłaszania swoich sportowców do programu. Sportowcy najwyższego poziomu mogą być objęci wsparciem programowym, które pozwala na realizację 100 godzin w ramach zajęć indywidualnych lub grupowych w indywidualnej organizacji studiów. W projekcie uwzględnia się również prowadzenie form kształcenia na odległość umożliwiających osiągnięcie ustalonych dla danego kierunku efektów uczenia się. Uczelnią, która w tegorocznej edycji (2025 r.) otrzymała największe dofinansowanie, jest Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach z przyznaną kwotą 4 460 000 zł.

Jak każda grupa społeczna angażująca się w różnego rodzaju wspólne aktywności, tak samo i sportowcy napotykają na swoich sportowych drogach podobne wyzwania i przeszkody. Ważnym elementem ich rozwiązywania jest stworzenie przestrzeni do wspólnej wymiany doświadczeń nie tylko między samymi sportowcami, ale również z uwzględnieniem perspektywy drugiej strony, jak trenerów, działaczy i innych osób zaangażowanych w działania na rzecz sportu akademickiego. Takim miejscem może być Kongres Sportu Akademickiego, organizowany corocznie przez Akademicki Związek Sportowy. Jest to okazja do wymiany spojrzeń, zrozumienia drugiej strony i wypracowania wspólnych rozwiązań. Spotkają się tam nie tylko sportowcy, trenerzy czy osoby funkcyjne z ramienia AZS, ale również przedstawiciele uczelni, a dywersyfikacja poszczególnych grup interesariuszy podczas paneli dyskusyjnych pozwala na dogłębne poznanie tematu z różnych perspektyw.

Wspieraniem sportu akademickiego poprzez dzielenie się dobrymi praktykami i wypracowywanie korzystnych rozwiązań zajmuje się również Komisja Uczelni Wychowania Fizycznego pod Parlamentem Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, będąca zrzeszeniem samorządu studenckich wszystkich Akademii Wychowania Fizycznego. W ramach swoich działań Komisja zbiera i analizuje dane, przygotowuje raporty i wypracowuje rekomendacje, które przyczyniają się do implementacji na uczelniach rozwiązań wspierających studentów-sportowców.

Dostęp do obiektów sportowych poza zajęciami dydaktycznymi to kolejny element, który realnie może poprawić rozwój sportu akademickiego i sportowców na uczelniach wyższych. Godziny przeznaczone dla studentów na korzystanie z infrastruktury sportowej zazwyczaj są ograniczone, gdyż uczelnie komercyjnie udostępniają obiekty kontrahentom zewnętrznym. Dostęp do obiektów sportowych poza zajęciami dydaktycznymi to kolejny element, który realnie może poprawić rozwój sportu akademickiego i sportowców na uczelniach wyższych.

Godziny przeznaczone dla studentów na korzystanie z infrastruktury sportowej zazwyczaj są ograniczone, gdyż uczelnie komercyjnie udostępniają obiekty kontrahentom zewnętrznym. Studenci regularnie zgłaszają potrzebę i chęci korzystania z siłowni, pływalni czy hal swoich uczelni. Jako dobrą praktykę w zakresie udostępniania studentom obiektów sportowych można wskazać projekty "Godziny Samodoskonalenia", które realizują uczelnie takie jak AWF Katowice, AWF Warszawa filia w Białej Podlaskiej, AKF w Krakowie. W ramach godzin studentom bezpłatnie udostępniana jest infrastruktura uczelniana, aby mogli w dogodnych warunkach uczyć się lub doskonalić umiejętności ruchowe i kultywować aktywność fizyczną.

Nieodłącznym elementem wsparcia studentów-sportowców jest przeznaczanie finansowania na cele rozwijania sportu akademickiego. Nawet ustawodawca przewidział taką możliwość w Ustawie prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, pozwalając uczelniom przeznaczać środki na realizację działań AZS i jego klubów uczelnianych. Nie można też w tym temacie mówić tylko o samym finansowaniu sportowców w formie stypendiów, gdyż obejmuje to również wsparcie samorządów i organizacji studenckich w realizacji ich działań związanych ze sportem akademickim. Odpowiednie środki pozwolą na organizację wydarzeń zapewniając niezbędne zabezpieczenie techniczne, medyczne czy sędziowskie.

ROZDZIAŁ III - INFRASTRUKTURA

Infrastruktura sportowa i kulturowa stanowi jeden z najważniejszych elementów współczesnego środowiska akademickiego, wpływając bezpośrednio na jakość życia studentów oraz warunki ich wszechstronnego rozwoju. Uczelnie wyższe w Polsce, niezależnie od profilu i specyfiki, odgrywają dziś rolę nie tylko instytucji edukacyjnych, lecz także centrów aktywności społecznej, twórczej i rekreacyjno-sportowej. W miarę rozwoju szkolnictwa wyższego oraz rosnących oczekiwań studentów coraz większego znaczenia nabiera zróżnicowana i nowoczesna baza infrastrukturalna, obejmująca zarówno obiekty sportowe, jak i przestrzenie kulturowe – sale koncertowe, teatry akademickie, galerie sztuki czy domy kultury.

Infrastruktura kulturowa

W przypadku Uczelni Artystycznych i nie tylko ich, wygląd infrastruktury różni się od indywidualnej specyfikacji uczelni, o to dobre przykłady i rodzaje infrastruktury na podstawie konkretnych Uczelni Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu może poszczycić się Centrum Sztuk Użytkowych i Innowacyjności, które jest nowoczesnym gmachem funkcjonującym niczym jak fabryka. Studenci mają tam do dyspozycji gigantyczne piece do wypału ceramiki i szkła, będące jednymi z największych tego typu urządzeń w Europie, a także zaawansowane laboratoria druku 3D oraz studia fotograficzne wyposażone w cykloramy. Ofertę uzupełniają warsztaty obróbki metalu i drewna, dzięki którym studenci designu posiadają idealne warunki do tworzenia prototypów mebli czy nawet karoserii samochodowych.

Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi stawia na branżę fashion w swoim Centrum Promocji Mody. Sercem tego obiektu jest profesjonalna aula z najdłuższym w Polsce, dwudziestoczworometrowym wybiegiem dla modelek. Sala wyposażona jest w systemy oświetleniowe i multimedialne klasy światowej, co pozwala studentom prezentować swoje kolekcje w warunkach odzwierciedlających realia profesjonalnych pokazów mody.

Uczelnie filmowe i teatralne dysponują technologią rodem z Hollywood, co najlepiej widać na przykładzie Szkoły Filmowej w Łodzi. W tamtejszym Centrum Nowych Mediów znajdują się cyfrowe archiwa oraz studia montażowe pracujące na systemach Avid i DaVinci. Szkoła posiada również studio telewizyjne z green screenem i systemem motion capture służącym do przechwytywania ruchu na potrzeby gier i animacji. Kluczowym zasobem są własne kamery filmowe marek takich jak Arri Alexa czy RED, których komercyjne wypożyczenie jest niezwykle kosztowne, a tutaj studenci otrzymują je w pakiecie edukacyjnym. Równie imponująco prezentuje się Wydział Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, czyli Szkoła Filmowa im. Krzysztofa Kieślowskiego. Jej siedziba to nagradzany architektonicznie budynek z charakterystycznej ażurowej cegły, kryjący w swoim wnętrzu salę kinową ze standardem dźwięku Dolby Atmos, studio realizacji obrazu oraz profesjonalne pracownie fotograficzne.

W przypadku uczelni muzycznych priorytetem jest akustyczna perfekcja. Akademia Muzyczna w Katowicach w swoim kampusie przy ulicy Wojewódzkiej posiada spektakularny budynek z salą koncertową o zmiennej akustyce. Dzięki ruchomym panelom sufitowym i ściennym możliwe jest dostosowanie pogłosu do rodzaju wykonywanej muzyki, od organowej po jazzową. Sala ta jest połączona ze studiami nagrań, co umożliwia rejestrację koncertów w jakości płytowej.

Uniwersytety i politechniki również inwestują w tego rodzaju infrastrukturę, tworząc centra medialne i kulturowe służące zdobywaniu kompetencji miękkich. Akademickie Centrum Kultury i Mediów „Chatka Żaka” przy UMCS w Lublinie po generalnym remoncie stało się jednym z najlepiej wyposażonych ośrodków w kraju. Mieści w sobie telewizję z kamerami 4K i teleprompterami oraz Radio Centrum, które posiada profesjonalną izolację akustyczną i konsole emisyjne, będąc pełnoprawną stacją nadawczą. Podobne zaplecze oferuje Uniwersytet Jagielloński na Kampusie Ruczaj, gdzie Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej udostępnia studentom dziennikarstwa studia telewizyjne i radiowe do nauki realizacji programów na żywo.

Współczesna infrastruktura studencka to także wielofunkcyjne strefy kultury, które zastępują dawne kluby studenckie. Na Politechnice Wrocławskiej powstała Strefa Kultury Studenckiej, będąca dwukondygnacyjnym budynkiem z dużą salą widowiskową oraz stołówką, która wieczorami zmienia się w klub. Jest to miejsce zaprojektowane z myślą o co-workingu i organizacji eventów przez koła naukowe.

W Toruniu legendarny klub „Od Nowa” przy UMK przeszedł gruntowną modernizację, stając się profesjonalną instytucją kultury. Obiekt ten posiada obecnie scenę teatralną i koncertową, galerię sztuki oraz salę kinową, stanowiąc przykład udanej transformacji ze studenckiej przestrzeni w nowoczesny ośrodek dotowany przez uczelnię i miasto.

Na politechnikach kulturę techniczną rozwija się w specjalistycznych warsztatach i przestrzeniach typu makerspace. Przykładem jest Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej, gdzie studenci mają dostęp do drukarek 3D, ploterów laserowych i zaawansowanej elektroniki. To właśnie w takich miejscach, dostępnych dla kół naukowych, rodzi się inżynierska kreatywność, pozwalająca na budowę robotów, instalacji artystycznych czy prototypów wynalazków.

Infrastruktura sportowa

Hale sportowe i wielofunkcyjne - obiekty te zapewniają w jednym miejscu możliwość trenowania różnych dyscyplin, przez co ich budowa jest atrakcyjna z perspektywy uczelni.

Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie otworzyła w 2023 roku nowoczesną wielofunkcyjną halę sportową przy ul. Armii Krajowej 5A. Obiekt pozwala na jednoczesne korzystanie z niego przez tysiąc osób, a na jego wyposażenie składają się siłownie, korty do squasha, sale fitness, ścianka wspinaczkowa, pomieszczenia pracownicze, strefa odnowy biologicznej z hydromasażem i sauną, a także dwie sale sportowe, w tym jedna mogąca pomieścić 620 osób na widowni. Obiekt posiada również dwa zielone ogrody i fotowoltaikę. Kompleksowe wyposażenie i nowoczesne rozwiązania sprawiły, iż obiekt ten jest idealnym miejscem do treningu i indywidualnego rozwoju każdej osoby w nim ćwiczącej. Już od dwóch lat jest domem dla 47 sekcji uczelnianego klubu AZS AGH.

Politechnika Wrocławska dysponuje nowoczesną halą sportową, oddaną do użytku społeczności akademickiej w połowie 2020 roku, która znajduje się w sąsiedztwie drugiej, wybudowanej 4 lata wcześniej. Obiekty przy ul. Chełmońskiego odpowiadają na potrzeby studentów i pracowników, a także służą jako ważne centrum sportowo-rekreacyjne dla okolicznych mieszkańców. Na wyposażeniu hal można znaleźć siłownię, salę fitness i taneczną, salę sportów walki, dedykowane sale do siatkówki i koszykówki. Poza przestrzenią sportową, znajdują się tutaj również sale konferencyjne, pozwalające uczelni lub jednostkom zewnętrznym na wykorzystanie obiektu w jeszcze bardziej kompleksowy sposób.

Kryte pływalnie - w coraz większej liczbie uczelni na stanie infrastrukturalnym pojawiają się również pływalnie. Służą jako miejsce organizacji zajęć z wychowania fizycznego, odbywania treningów sportowych, rehabilitacji czy rekreacji.

Basen Olimpijski, będący częścią Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, stanowi idealny przykład kompleksowego obiektu krytej pływalni. Basen główny ma dziesięć pięćdziesięciometrowych torów, z możliwością podziału niecki na dwa oddzielne baseny po 25 metrów. Zaprojektowane zostało również ruchome dno wypływające basen, który jest dostosowany do potrzeb osób

z niepełnosprawnościami. Trybuny na 670 osób i regulowane oświetlenie pozwalają na organizację międzynarodowych zawodów pływackich. W obiekcie znajduje się również mniejszy basen szkoleniowo-rozgrzewkowy, gdzie odbywają się zajęcia rekreacyjne i nauka pływania dla najmłodszych, a także sauny suche i parowe. Uniwersalność obiektu i jego zaawansowanie technologiczne pozwala na skuteczną realizację potrzeb społeczności akademickiej i lokalnej.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie przy ul. Głębokiej 31, dysponuje dwoma basenami. Sześciotorowy basen sportowy, a także mniejszy basen rekreacyjny z brodzikiem do nauki pływania, strefą hydromasażu, jacuzzi i leżankami wodnymi odpowiadają na potrzeby studentów, pracowników i okolicznych mieszkańców. Trybuny na 194 miejsca umożliwiają organizację zawodów sportowych pod homologacją Polskiego Związku Pływackiego. Pływalnie jako infrastruktura uczelniana stwarzają możliwość nawiązywania współpracy z klubami sportowymi, Polskim Związkiem Pływackim czy innymi podmiotami akademickimi, a także poprzez udostępnienie basenów lokalnej społeczności wzmacniają pozytywny wizerunek uczelni wśród mieszkańców.

Boiska i stadiony - boiska, stadiony i wielofunkcyjne obiekty sportowe są podstawową infrastrukturą do realizacji zajęć z wychowania fizycznego i odbywania treningów sportowych, ze względu na swoją uniwersalność co do możliwych trenowanych dyscyplin na wspólnej powierzchni.

Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu jest znakomitą przykładem uczelni posiadającej wielofunkcyjny stadion zewnętrzny. W ostatnich latach nawierzchnia przeszła gruntowną renowację, przy wsparciu finansowym Ministerstwa Sportu i Turystyki. Obecnie stadion mieści bieżnię lekkoatletyczną, przestrzeń do rozgrywania rzutowych konkurencji lekkoatletycznych, a także w centralnej części wielofunkcyjne boisko ze sztuczną nawierzchnią. Boisko jest głównie przeznaczone do hokeja na trawie, z racji na silną pozycję uczelni w tej dyscyplinie i współpracę z Polskim Związkiem Hokeja na Trawie. Nowa nawierzchnia pozwoliła na uzyskanie certyfikacji niezbędnej do rozgrywania na obiekcie zawodów o zasięgu międzynarodowym i prowadzenie profesjonalnych transmisji, co wspomaga również profesjonalny system oświetlenia. Boisko służy również do dydaktyki, gdyż odbywają się na nim zajęcia z piłki nożnej i piłki ręcznej. Szeroki zakres funkcjonalny obiektu pomaga uczelni w nawiązywaniu strategicznych współprac z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Kolejnym przykładem wielofunkcyjnego obiektu sportowego, wchodzącego w skład infrastruktury uczelni, może być kompleks Politechniki Białostockiej, otworzony w połowie 2024 roku. Przestrzeń jest nowoczesna, stworzona w zgodności ze środowiskiem i dostępna dla osób z niepełnosprawnościami. Studenci, pracownicy i uczniowie Akademickiego Liceum Ogólnokształcącego mogą skorzystać boiska typu orlik, boiska wielofunkcyjnego do siatkówki, koszykówki i piłki ręcznej, korty do gry w tenisa ziemnego i squasha, boiska do siatkówki plażowej, park kalisteniczny. Studenci i pracownicy mogą także korzystać z obiektów poza godzinami dydaktycznymi, rozwijając swoje zainteresowania.

ROZDZIAŁ IV - NAJWAŻNIEJSZE PROJEKTY UCZELNIANE

Uczelnie realizują wiele inicjatyw i projektów kulturowych i sportowych, które odgrywają znaczącą rolę dla społeczności akademickiej. Wzmacniają również pozytywny wizerunek jednostki w oczach interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych i stanowią nieodłączny element życia akademickiego. Projekty te nominowane i wyróżniane są w ogólnopolskich konkursach, jak np. Gala Nagród Środowiska Studenckiego "Pro Juvenes", organizowana przez Parlament Studentów RP.

Projekty kulturowe.

Różnorodność uczelni wyższych przekłada się na ogromną rozpiętość realizowanych przez nie projektów kulturalnych. Najbardziej rozpoznawalną i powszechną formą tej aktywności są Juwenalia, które przybierają rozmaite kształty w zależności od modelu organizacyjnego. Często są to imprezy masowe realizowane we współpracy z władzami miast lub w ramach szerokich porozumień samorządów studenckich, czego sztandarowym przykładem są wspólne Juwenalia Krakowskie czy Gdańskie. Z drugiej strony funkcjonują wydarzenia o bardziej kameralnym i ściśle sprofilowanym charakterze, ograniczone do jednej placówki, jak ma to miejsce w przypadku Juwenaliów Artystycznych Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie.

Obok głośnych Juwenaliów studenckich niezwykle istotną rolę odgrywają bardziej skupione i cykliczne inicjatywy artystyczne. Przykładem takiego działania jest wystawa FOR REAL, której druga edycja odbyła się w przestrzeni WL4 Mleczny Piotr na terenie Stoczni Cesarskiej w Gdańsku. Wydarzenie to stanowi interesujące pokazanie współczesnej kultury studenckiej, gdyż w unikalny sposób łączy surowość historycznego miejsca z akademicką twórczością. Inicjatywa ta organizowana jest oddolnie przez społeczność studencką Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku w celu promocji debiutujących twórców oraz ukazania tematów aktualnie nurtujących młode pokolenie.

Kolejnym przykładem długiego projektu kulturowego, tym razem w obszarze teatru studenckiego, jest Studencka Wiosna Teatralna organizowana przez Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka w Lublinie. Jest to jeden z najstarszych i najważniejszych festiwali tego typu w Polsce, który stanowi otwartą i profesjonalną przestrzeń dla młodych twórców poszukujących nowatorskich form wyrazu oraz przestrzeni do artystycznego eksperymentu. Festiwal łączy prezentacje najlepszych spektakli z całego kraju z profesjonalnymi warsztatami prowadzonymi przez uznanych praktyków sceny. Dzięki temu inicjatywa ta nie tylko promuje kulturę alternatywną, ale pełni również ważną funkcję edukacyjną i pozwala studentom na rozwój warsztatu w profesjonalnych warunkach lubelskiego ośrodka kultury.

Ogólnopolski Przegląd Kultury Studenckiej, organizowany przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, to wydarzenie mające na celu zgromadzenie młodych artystów z całej Polski oraz stworzenie dla nich przestrzeni do zaprezentowania swoich talentów w wielu dziedzinach sztuki. Program jest bardzo urozmaicony i zawiera występy teatralne, muzyczne i taneczne, projekcje filmowe, a także prezentacje sztuk wizualnych, uzupełnione o warsztaty i spotkania z ekspertami. Przegląd ten pełni funkcję nie tylko konkursu, ale przede wszystkim stanowi istotną platformę sprzyjającą rozwojowi, efektywnej wymianie doświadczeń oraz integracji całego środowiska akademickiego.

Przykładem działań w kulturze filmowej jest Węgiel Film Festival, z pasją organizowany przez studentów Szkoły Filmowej im. Krzysztofa Kieślowskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Głównym celem festiwalu jest prezentacja twórczości studentów uczelni filmowych z całego świata oraz integracja szkół i wymiana doświadczeń twórczych. Uczestnicy mają okazję do konfrontacji dokonań filmowych, obserwacji rzemiosła kolegów, dyskusji na temat poglądów artystycznych i zdobycia uznania profesjonalnego jury. Dzięki corocznemu udziałowi licznych zagranicznych produkcji, festiwal cieszy się rosnącą popularnością i posiada rangę międzynarodową.

Projekty sportowe

Juwenalia Sportowe Uniwersytetu Łódzkiego, zorganizowane w 2025 roku dla uczczenia 80-lecia społeczności akademickiej Uniwersytetu. Podczas wydarzenia studenci, doktoranci i pracownicy mogli w przyjaznej i sportowej atmosferze rywalizować i brać udział w następujących dyscyplinach i konkurencjach: siatkówka, tenis stołowy, sztafeta pływacka 80 km na 80-lecie UŁ, wioślarstwo, joga, koszykówka, judo, tańce czy wyciskanie sztangi leżąc. Grupa zaangażowanych osób mogła wziąć także udział w jubileuszowym przemarszu nordic-walking. Inicjatywy takie jak ta, łączą wszystkich członków wspólnoty akademickiej, a zorganizowanie wielkiego święta juwenaliowego w sportowej tematyce tylko podkreśla, jak ważnym aspektem w życiu jest aktywność fizyczna.

AWF Futsal League to największa w Polsce całoroczna liga futsalu, czyli rozgrywki w halową piłkę nożną. Wydarzenie organizowane przez samorząd studencki Akademii Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu już od XI edycji trwa od października do maja i gromadzi w tym roku 327 zawodników, co stanowi ponad 10% liczby wszystkich studentów uczelni. Takie zaangażowanie czynnych uczestników jest rzadko spotykane, a jeszcze należy wspomnieć o szerokiej grupie kibiców wspierających całe wydarzenie. Finał wydarzenia odbywa się podczas AWFaliów, czyli sportowo-rekreacyjnego święta studentów Akademii i corocznie na trybuny przyciąga ponad 500 kibiców, zarówno studentów jak i pracowników uczelni, którzy uczestniczą również w meczach pokazowych. To idealny przykład długofalowego wydarzenia sportowego rozwijanego z roku na rok, które integruje znaczną część społeczności akademickiej.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona przez autorów analiza kultury studenckiej i sportu akademickiego w polskich uczelniach wyższych prowadzi do jednoznacznego wniosku, że obie te sfery stanowią dziś nie tylko uzupełnienie procesu dydaktycznego, lecz stanowią integralną i coraz bardziej strategiczną część życia akademickiego. Współczesna uczelnia przestała być wyłącznie miejscem zdobywania wykształcenia formalnego, ale stała się przestrzenią wielowymiarowego rozwoju osobowości, kompetencji społecznych, talentów artystycznych oraz potencjału sportowego studentów. Kultura i sport nie funkcjonują już na marginesie życia akademickiego, lecz zostały trwale wpisane w misję i strategię rozwojowe wielu szkół wyższych w Polsce.

Przeprowadzona została kompleksowa analiza zmian jakie zachodziły na przestrzeni lat w postrzeganiu i wspieraniu studentów artystów i sportowców. Wskazane zostały skuteczne rozwiązania i dobre praktyki stosowane przez uczelnie w zakresie wsparcia studentów.

Obszarem analizy została objęta również przestrzeń sportowa i artystyczna. Wskazano obiekty o dużym znaczeniu dla kultury i sportu akademickiego i podkreślono ich znaczenie dla uczelni i studentów. Dużą rolę autorzy przypisali również realizowanym projektom, ukierunkowanym na rozwój kultury studenckiej i sportu akademickiego. Przedstawiono przykłady flagowych projektów na polskich uczelniach.

Publikacja kompleksowo przedstawiła obraz wielu aspektów funkcjonowania obszarów kultury studenckiej i sportu akademickiego w szkolnictwie wyższym w Polsce, wskazując na ich wpływ na społeczność akademicką.

Parlament Studentów
Rzeczypospolitej Polskiej

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Projekt Studenckie Prawa - Jasna Sprawa finansowany jest ze środków
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Parlament Studentów
Rzeczypospolitej Polskiej